

Szerkesztési iroda:

Kassa, lakatos-utca 5. sz. a.
 hová a lap szellemi részét
 illető közlemények kü-
 lendők.

Kéziratok vissza nem
 adatnak.

Csak bérmentes leveleket
 fogadunk el.

Semmit sem közlünk, ha
 nem tudjuk, kitől jön.

SZINÉSZETI KÖZLÖNY

A VIDÉKI SZINÉSZET ÉRDEKEIT KÉPVISELŐ HETILAP.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Báthory Románcsik Mihály.

Kiadóhivatal:

Kassa, főutca 57. sz. a.
 hová az előfizetési díjak
 küldendők.

Előfizetési feltételek:

helyben házhoz hordva, vagy
 vidékre postán küldve:
 Egész évre... 6 frt — kr
 Fél évre... 3 frt — kr.
 Negyed évre... 1 frt 50 kr.
 Két hóra... 1 frt — kr.

Előfizetések bármely nap-
 tól elfogadtnak.

Hirdetések jutányos áron
 felvételnek.

Előfizetési felhívás

Szinészeti Közlöny

ezimű hetilap II-ik évfolyamára.

Hogy mennyire felelt meg lapunk rövid fennállása alatt kitűzött céljának, azt megítélni t. olvasóink vannak hivatva. Lapunk tartalmára jövőre is nagy gondot fogunk fordítani.

A mily üdvös eszmecsere folyt lapunkban a kerületek érdekében, ép oly mozgalom mutatkozik megindulni a központi iroda és a nyugdíj ügyében is, melyek megvitatására: készséggel megnyitjuk lapunk hasábjait.

Máig a következő urak ígértek közleményeket: Odry Lehel, Mándoky Béla, Aradi Gerő, Krescsányi Ignác, Miklósy Gyula, Jakab Lajos, Dálnoky Kárpát, Lászy Vilmos, Breznay Géza, Bokody Antal, Szeles József, Mátray Béla, Dálnoky Gaál Gyula, és Zádor Zoltán.

Tárczarovatunk változatos leend, hogy a nem színes olvasóink is találjanak szórakozást.

Mai számunkhoz mellékelve veszik t. vidéki előfizetőink a postautalványt, melyet könnyebbség végett csak ki kell tölteni; kérjük azoknak mielőbbi szives beküldését, hogy a lap szétküldésében semmi akadály ne fordulhasson elő.

Az előfizetési feltételek lapunk homlokza-
 tán olvashatók.

A központi iroda hivatása.

Mai számunkban ígéretünkhöz képest megkezdjük a központi iroda ügyében beérkezett véleménynyilvánításokat. Felkérjük a t. szinigazgató urakat és a vidéki színészet tagjait, szíveskedjenek ez üggyhöz pro et contra hozzászólni; mi eszmecsere a legnagyobb készséggel megnyitjuk mindenkinek, — természetesen, a ki tisztességes hangon vitat, — lapunk hasábjait. Az alább közölt cikk t. írójával nem értünk mindenben egyet, már csak azon oknál fogva sem, mivel cikkíró ur nagyon széles hatáskört szab a központi iroda igazgatójának. Előforduló alkalommal megteszszük rá észrevételeinket, addig is azonban itt-ott egy pár megjegyzést közzéteszünk.

I.

Vajjon melyik volna a legbiztosabb, a legcélszerűbb eszköz, melylyel évtizedek óta sztylódó, vajdó helyzetünkön némileg könnyítetnénk? Mi volna az, mi a vidéki szinigazgatót és színészt anyagi gondjaitól, nélkülözéseitől anynyira-mennyire megszabadítaná, s legalább azt nyujtaná, hogy hivatásunknak élve törekedhetnénk az elenk tűzött magasztos cél felé?

A ki küzdelemteljes, nyomorúságos viszonyainkról némi fogalommal bír, be fogja látni, hogy ez nagyon nehéz kérdés. Évek fognak mulni, egekig kell még gondolkoznunk, vitatkoznunk, míg a körülmények és az életbeléptetett, de újra eldótt, drága áron vásárolt tapasztalataink csak egy talpalatnyi tért is engednek anyagi boldogulásunk elérhetésére.

Az országot szini kerületekre osztottuk. Ettől vártuk helyzetünk javulását. A közel jövő igazolni fogja, hogy ez intézmény életbeléptetésével — nem is számítva azt, hogy a művészetet négysegzholdakra osztottuk föl, mint valami jobbágytelket — szellemileg, anyagilag nagyon sokat ártottunk a vidéki színészetnek.

Keresztülvittük a nyugdíjörvényeket. Nagyon szép, nagyon humanus intézkedés. Vénülő pályatársainknak tehát van mire támaszkodniok . . . ha ugyan ők velünk együtt képesek lesznek újvőtől kezdve a gageszázalékot fizetni.

Mert most, december hónapban, a színészet évadjának fénypontjában is sokan olyan helyzetben vannak tagtársaink közül, miszerint nem hogy a nyugdíjszázalékot nem volnának képesek fizetni, de fűtetlen szobában dideregnek s még mindennapi betevő falatjuk sines.

De hát ők a nemzet napszámosai . . . rongyoskodjanak, fázzanak, éhezzenek. Izzadhatnak majd kánikulában eleget! . . .

Foglalkozunk még egy harmadik eszmével is, a központi irodával.

Többen azzal a kérdéssel fordultak hozzám: mi lenne hát tulajdonképen a központi irodának hivatása, s nyujtana-e ez előnyt a vidéki színészetnek?

En részemről határozottan állítom, hogy ha ez intézményt úgy léptethetnők életbe, mint azt többen véljük, s ha ez köteleességét, hivatását föl-fogva, annak lelkiismeretesen, szakavatottan megfelel: a vidéki színészetnek nagy horderejű szellemi és anyagi hasznára válhatik.

A központi iroda igazgatójától sok tapintatot, szakavatottságot, és lelkiismeretességet követelnék; s az egyén, ki ez állást képes volna közmegelégedéssel betölteni s például egy év alatt működésének fáradozásainak némi sikerét kimutatná, az, a vidéki színészet elismerését vívná ki. Lássuk a központi iroda igazgatójának teendőit, hatáskörét és hivatását.

Kötelessége volna első sorban a magyar színészet szaklapjának szerkesztése*; ebben a lapban a magyar színészetet tekintélytől, állásától telhetőleg szellemileg és anyagilag emelné, előmozdítaná; lapunknak a fővárosi legtekintélyesebb testületek szaklapjaival egy színvonalon kellene állania s úgy a fővárosi, mint a vidéki újságokkal esereviszonyban lennie; egy, az ország szívében szerkesztett tekintélyes szaklap útján bizonyára többet foglalkoznának velünk a budapesti lapok, s ebből kifolyólag a fővárosi és vidéki közönség is.**)

A központi irodaigazgatónak a vidéki szinügyegyletekkel, de főleg a szinügyi bizottságokkal folytonos érintkezésben kellene lennie, s a mely valamirevalóbb városban nincsen ilyen bizottság, a város tekintélyesebb egyéneit annak alakítására ösztönöznie. Több várost tudok, melyekben szinügyi bizottság alakulása a vidéki színészet fölvirágzását nagyon előmozdítaná;***) oda kellene törekednie továbbá, hogy a szinügyi bizottságok tagjai ne csak viseljék e címet, hanem tgyenek is a színészetért valmit. Gyűjtsenek bérletet s igyekezzenek a magyar színészet nemzetiségi s közművelődési hivatását a néppel megértetni, megkedveltetni s érdeme szerint népszerűvé tenni.

A központi iroda igazgatója minden város szinügyi bizottságával, vagy a hol még ez nincsen, az ott megjelenő lapban a központi igazgatótanács nevében hivatalosan tudatná, hogy ekkor meg ekkor N. N. szinigazgató társulatával a városba jő, tehát igyekezzenek a közönség azt töle telhetőleg pártolni.

Nyilvános uton s a hatóságokhoz intézett emlékiratokban igyekezzenek oda hatni, hogy a német színészet működési köre hazánkban minél öszszébb szorítottassék; csak ily uton lehetne azt néhány év múlva saját terrénümrá utasítani.

A vidéki szinigazgatóknak és színészeknek minden, a fővárosban elintézendő — szorosan a színészethez tartozó — szellemi ügyeit, ugymint

*) A jelen cikkben felsorolt teendők mellett, közmegelégedésre lapot is szerkeszteni s az expedálásra is felügyelni: az teljes lehetetlenség. Szerk.

**) Mi küldjük a „Sz. Közlönyt” a budapesti lapoknak s mégis vajmi keveset foglalkoznak a szinügygel; legföllebb egy pár hírluket kiollózzák, a forrás megnevezése nélkül. Szerk.

***) Az ottani intelligencia ezt, központi iroda nélkül is megtehetné, ha akarná. Szerk.

vasut- vagy gőzhajózási társulatokhoz szóló folyamodványait, szinlapbélyegátalányokat, szini engedélyek megújítását kérelmezne s az illető félnek lehető legrövidebb idő alatt kezéhez juttatná.

A szaklap útján kimutatná, melyik városnak nincsen olyan színházi helyisége, melyben tisztességes előadásokat lehet tartani, vagy melyik színháznál mik a hiányok, s az illető városok illetékes közegeit a bajok orvoslására figyelmeztetné. A hibákra bizonyára rámutatna minden város szinigazgatója vagy minden társulattól egy-egy színész.

Az irodaigazgató ellenőrizné a szintársulatok működését, színészek és szinigazgatók közt előforduló vitás kérdéseket, szerződésszegéseket stb. a központi igazgató-tanács elé terjesztené s ha a körülmények vagy a perlekedő felek úgy kívánák, elutaznék tartózkodási helyükre s a tényálladékról személyes meggyőződést szerezve, bírói vagy rendőrkapitányi hivatalos jelentést mutatna be a központi igazgató-tanácsnak, s az ügy körül szerzett tapasztalatait és minden részrehajlástól mentt nézetét előzáról adná elő.

A központi iroda igazgatója az öszszes magyar és német hírlapokban fölszólítaná a közönséget a vidéki színészet nyugdíjösszegének közadakozás útján leendő gyarapítására, ez ügyben ismert műbarátokhoz, színészekhez, szinügyi bizottságokhoz, műkedvelő társulatokhoz, hatóságokhoz, jötekonyczélú egyletekhez stb. aláírási ívet küldene szét, melynek visszaküldési határidejét fél- vagy negyedévre lehetne tenni.

Ö kezelné a tagsági díjakat és nyugdíjpenzeket. A belföldi szerzők eredeti új műveit megvenné, illetőleg a vidéki szinigazgatóknak legföllebb öt százalék nyereség mellett szállíttatná, mely öszszeg az irodaigazgatói költség fedezésére fordíttatnék.

Neki adatnának át a nemzeti színház idegen művei is, melyeket ő szintén legtöbbet öt százalék nyereség mellett küldene szét.

Főntebb soraimból látható, hogy a központi irodaigazgató kezében öszszepontosulna a vidéki színészek és szinigazgatók bonyolult helyzetének esoméja.

Nem mondok, hogy e széles körű működés mindjárt az első félévben nyakig ültetne bennünket a mézes hordóba, hanem arról meg vagyok győződve, hogy ügyünk egy a fővárosi, mint a vidéki közönség közt több érdeklődést, következőképp melegebb pártfogást nyerne.

Csak hogy egy ilyen központi iroda föntartásához s a roppant teendők végzéséhez két dolog nélkülözhetlen: egyének és pénz.

Az irodaigazgató mellé egy fogalmazni tudó írnok és egy hivatalszolga szükségeltetnék. Ha pedig ketten nem volnának képesek teendőiket végezni, — mit nem hiszek, — még egy írnokot kellene melléjük alkalmazni.

Igaz, hogy ez iroda föntartása a szinigazgatóknak és színészeknek évenként belekerülne egy pár ezer forintjába, de én azt hiszem, mindenki szívesen fizet akkor, ha van miből s meggyőződik arról, hogy az irodának megvan a maga gyakorlati haszna.

A központi iroda költségeinek fedezésére, nemkülönben az egész irodának föllállítására a lefolyt congressus elé tervezet lett benyujtva, de az az idő rövidsége miatt nem tárgyalattuk.*)

A szinigazgatók fizetnének bizonyos meghatározott évi öszszegét, nemkülönben a lapból befolyó tiszta jövedelem, tagsági díjak s a külföldi és hazai szinművek utáni ötszázalékok is annak fedezetére fordíttatnának.

A congressus nagyon helyesen eselekedett, midőn — okulva az elhamarkodás keserű tapasztalataira —

*) E tervezet jövő számunkban egész terjedelmében meg fog jelenni. Szerk.

talatain. — a központi iroda kérdését függőben hagyta s a központi igazgató-tanácsot ily irányú külföldi iroda tanulmányozására s annak a magyar színészettel való megismertetésére utasította.

Mi ugyan nem alkalmazkodhatunk sem a német, sem a francia színészet rendezését s ügyeit előmozdító, elintéző ilyfajta intézetek után, ha nem igen is, használjuk föl belőlük, a mi üdvös, a mi jó, s egészítsük ki, szereljük föl saját viszonyainknak megfelelően.

Az irodaigazgatónak vidéki színésznek kell lennie, s bajainkat, hiányainkat s az egyének nagy részét tudnia, ismernie. Ott a congressus választja s hatáskörét is az körvonalozza. A központi igazgató-tanács havi vagy félhavi gyűléseinek értelmében működnek, de véleményét, megjóváadását úgy föl, mint lefelé függetlenül kimondandó, s csak egy eszméje, egy törekvése volna: a vidéki színészet boldogulásának előmozdítása.

A központi iroda föllállításának barátainál legnagyobb akadály az irodaigazgató megválasztása. Ez állásra alkalmas egyént találni mindenestre nagyon nehéz dolog. Az irodaigazgatónak következő tulajdonságokkal kell bírnia: olyan irodalmi képzettség és jártasság, hogy egy pályának megfelelő tartalmú heti szakközlönyt szerkeszthesse; a vidéki színészet részéről általános becsülés, szeretet, közléalom, fáradhatlan munkásság és gyors tevékenység, szeplőtlen múlt, független, részrehajlatlan véleménynyilvánítás bármelyik szemben s oly odaadó ragaszkodás és becsapással telt működés nehéz állásában, hogy mindannyian elmondhassuk róla: te a vidéki színészetet, a társadalom e mostoha gyermekét annak édes szülőitvére törekszel tenni, légy áldva érte!

Ilyen irodaigazgatóra van nekünk szükségünk, ily egyén kezében akarjuk összpontosítani a vidéki színészet rendezetlen viszonyainak szálait. Keressünk rá embert, s ha nem találunk, hagyjuk ez egész eszmét pihenni jobb időkig.

Krecsányi Ignác.

Enyhítsünk az elhagyottak nyomorán!

(A k. igazgató-tanács becses figyelmébe.)

Mult számunkban röviden jeleztük azon, minden képzémet felülmúló nyomort, melyben Kétszery József 21 tagból álló társulata selymődik Lőcsén. Azóta a nyomor képe ijeszttőbbé vált.

Elszorul szívünk, ha felgondoljuk, hogy a társulat már hetek óta tetlenül, mindenképp elhagyva, a legnagyobb nyomorral és nélkülözéssel küzd. Mert mióta Lőcsén vannak, csak kétszer volt jövedelem. Körülbelül 3 héttel ezelőtt beütközött a krach; egyik előadás a másik után maradt el, deficit, deficitre halmozódott. Bérlet, mindössze egy pár frt volt, melyből az utkölséget fedezték. Az igazgató, Kétszery, derék, becsületes ember,

ki megosztja tagjaival a legutolsó filátját is: mindent elkövetett, de jó akarata hajótorost szenvedett, a közönség makaes közönyön, mely folyvást német társulat után áhítozik. Mentőeszközül a társulat egyik kedveltebb tagjának nevére jutalomjátékot hirdettek, melyre összesen 11, mond tizenegy kártyát tiszta jövedelem volt. Ily kétségbeeső pártoláshány mellett, mit volt mit tenniük, mint az előadásokat végkép beszűkíteni. S minthogy lakás és kosztba mindenüket lefoglalták, még el sem mozdulhattak a városból.

Most kezdék érezni kétségbeeső helyzetük egész súlyát.

Néhányan, kik valami uton-módon pár krajczárra szert tehettek, megváltak a társulattól. De ott maradt még 21 tag a hozzájuk tartozó családdal együtt, kiknek nincs bevévő falatjuk; 16 foku hidegben fűtetlen szobában alusznak, s kiknek szájában 4 nap óta nemhogy egy kanál meleg étel, de még egy falat kenyér sem volt. Vékony szellős kabátban járnak, kezöket tördelve az utcán, s nincs ki őket megszánya, nincs ki rajtok könyörölve meleg szobával, meleg étellel megkínálna. Borzasztó sors, iszonyu helyzet! . . .

Milyen karácsonyuk volt szegényeknek és minő „boldog újévre“ virradtak fel! . . .

Pár tag Rozsnyóra ment át azon reményben, ha sikerülne annyi bérletpénzt összegyűjteni, mennyivel a zálogba maradt tagokat kiválthatnák. Sehöl semmi! Reményt nyújtó választ nem küldhettek a Lőcsén maradtaknak, mivel a rozsnyói bérletgyűjtés sem vezetett eredményre.

A löselei intelligencia tudja, látja a nyomort, és még sem tesz semmit a társulat érdekében.

Három tag keresett fel bennünket személyesen az ottani társulattól, kik rémitó dolgokat beszéltek el nekünk az ott uralkodó nyomoru s kétségbeeső helyzetről, melyet leirni tollunk gyenge.

December végén a borzasztó hidegben gyalog indult Rozsnyóra a 67 éves igazgató, ha még valami módon megmenthetné társulatát az éhhaláltól.

Azóta a helyzet változatlan.

Pályatársi és emberbaráti kötelességünk az elhagyottak nyomorán tőlünk telhetőleg enyhíteni.

Minden felszólítás nélkül, csupán jobb érzésünköt ösztönöztette, kérjük a központi igazgató-tanács elnökét, méltóságos Ribáry József urat s Feleki Miklós alelnök urat, méltóztatassanak tekintetbe venni Kétszery társulatának végtelen nyomorát, s a kezelési költségekre szánt összegből legelső s legegőtebb szükségleteik fedezésére legalább 100 frt kölcsönt utalványozni kegyeskedjenek a társulat egyetemleges kötelezettsége mellett, mely által 21 egyént, a hozzájuk tartozó családdal együtt, megmenthetünk a kétségbeesés karjai közül.

Szerkesztő.

A „Színészeti Közöny“ érdekében.

Két hó mult el, mióta e lap megindult azon czélból, hogy rendezetlen ügyünket, a vidéki színészet ügyét teljes szívvel, lélekkel támogassa. Magasztos czélt tűzött maga elé s feladatának híven meg is felelt. Az összes magyar színészet meg van e lappal elégedve s e szerint méltó arra, hogy tömeges pártolás által biztosítsuk jövőjét s ez évbeni fenntartását is lehetővé tegyük.

A „Színészeti Közöny“-re elkerülhetlenül szükség van, ez bebizonyult tény. Szükség van egy oly organumra, mely a szellemi téren összefűzőn bennünket egymással, mert csakis így, vállelve, közakarattal, egymást megértve, vihetjük keresztül, sisiphusi munkánkat.

Engedje meg tisztelt szerkesztő ur, hogy üdvözölhessem fáradhatlan munkásságáért mint oly egyént, ki elhanyagolt ügyünknek már évek óta onzetlen harczoa. Üdvözliöm merész vállalatáért. Mert színészeti lapot indítani merész vállalkozás. Pedig édes istenem! mennyire szüksége van a vidéki színészetnek egy jó szaklapra, a mi nek mostanában Egressy Gábor kora óta, nagy hiányában voltunk. A „Színpad“-ot mostani állapotában nem lehet „szaklap“-nak nevezni. Egyetlen czikk sincs benne, aminek színész-ember hasznát vehetné. Nem esoda, ha nem is igen van előfizetője. Huszonöt krt egy kis félvét kitévő száraz hivatalos dologról való értesítésért, miből semmit sem lehet tanulni, s mi a színészet ügyén mit sem lendít, — nem adhat a szegény magyar színész.

A „Színészeti Közöny“ mint örömmel tapasztalom, egész más irányban indult meg; s valószínű, hogy jövőre is kezöbbe adhatja a tollat azoknak, kik szívükön hordják a színészet haladását.

Mint a legutóbbi számból olvasom díszes névsor kezeskedik arról, hogy a lap tartalma minden tekintetben meg fog felelni az igényeknek. Sok szép gyakorlati eszme látott már napvilágot e lapok hasábjain, mely üdvösnek bizonyult be. S mint a felhívás mondja jövőre is a megkezdett irányban fog haladni. Igen helyesen. Rendezzük helyzetünket, hassunk oda, hogy legyen minden valamire való városban színész vagy tisztességes színterem, esetleg czélszerű színhöz. Legyenek mükedvelő társulatok helyett, vagy ezekkel együtt színpártoló egyesületek, hogy ezek kellő bérlettel fogadják a színtársulatot, mint teszi ezt Pécs, Kecskemét, Nyitra, Szarvas, Szabadka stb. Azután szigorúan gondoskodják a k. k. tanács, hogy minden társulat jól szervezett legyen, tisztességes díszlet és ruhataral ellátva, nyújtson garantiát a színpártoló egyleteknek, hogy azok jó társulatot kapjanak, és viszont nyujtson ezért garanciát a színpártoló egylet, hogy az a garantizott jó társulat, jó pártfogást nyerjen. Törekedjünk tehát a föntbbieki keresztvitéléré, mely nagy lendületet fog adni az

TÁRCZA.

Az özvegy asszony leánya. *)

Elbeszélés.

Irta: Báthory R. Mihály.

I.

A vándorszínész.

Ugyan ki ne ismerné: Somhegyi Gábor vidéki színész, a jovialis szelleműs fiézköt, kinek mostanigó ábrázatával minden este ott találkozik az ember. „A szép menyecskéhez“ czimzett fogadóban, a mint kifogyhatlan humorával és szellemes ötleteivel mulattatja a napi fáradalmakban kimerült városi és vidéki kompániát.

Vándorszínész barátunk kétségbevonhatlanul szeretetreméltó egyéniség, ezt még ellenségei is kénytelenek bevallani, s e tekintetben ő sem kivétel. De uram isten, ki mondhatja azt magáról mai napság, hogy nincsenek ellenségei.

Talán senki.

Következőleg Somhegyi is dicsekedik egy pár ily fajta „jó barát“-tal, kik irigylük szerencsés-jét a közeleben és dicsőséget a színpadon.

De van is mit irigyelniök, mert Somhegyi nem akár kiesoda. Ő sok oldalú színész. Ma szíve bálványáért rajongó szerelmest, holnap hazáját bátor elszántsággal védő hőst játszik, holnapután, valamelyik operette komikus alakjában neveteti meg a t. cz. publikumot. Nem is panszkodhatik tapshányról, mert minden városban kedvence a közönségnek.

Sugár termete, göndör fekete haja, rokonszenves arca, nem egy színházba járó leánykának lopja meg édes álmát.

*) Mutatványul, lapunk szerkesztőjének, februárban megjelenendő „Rajzok és elbeszélések a magyar színészéletből“ czimü művéből.

Nyájas, barátságos modorának igen sokat köszönhet, a mennyiben e tulajdonságával be tudja magát hizelegni a szép hölgyek társaságába.

Bármely körben megfordul, ott unalomról szó sem lehet, mivel ő egymaga képes finom megjegyzéseivel, szelleműs ötleteivel egy egész társaságot órák hosszáig elmulattatni.

A fiatalság rokonszenvét szintén bírja; még a gazdag, büszke Hegyfoki is jóízűket kaczag ügyes talpraesett élezein, ki pedig mindig megszokta nézni, kivél ül le egy asztalhoz, mert hát nagyuri elbizakodottsága nem engedné meg, hogy holmi „sihederekkel“ keveredjék közelebbi ismeretségre.

Ezt már így hozza magával a „bonton“.

Most az egyszer azonban úgy látszik, a társaság inyére valo, azért találja oly jól magát.

Hazánkban egy pár város kivételével nemzeti nyelvünk úgybuzgó hirdetőinek, a magyar színészeknek, nincs állandó megtelepedési helyök; még jelenben is „hazátlan bolyong szerzetés az árva,“ még mindig örökös vándorlásra van kárhoztatva a vidéki színész.

Egy-egy városban való rövid időzés után kénytelenek sátorfájukat ismét összeszedni s jövedelmezőbb várost keresve, szép reményekkel elteltlen utnak indulni.

A vidéki színész, életének egyharmad részét utazás-, másik harmadrészt nélkülözés közt éli le, s csak egyharmadrész marad a jólét s földi gyönyörök élvezetére. Biz' ez nem sok, de hiába, sorsát senki el nem kerülheti.

Somhegyi azonban minden viszontagság daczára, épségben megtartá ifju vidor kedélyét; férfiasan szembeszállt a sors esapásaival, nélkülözött ugyan ő is, mint pályatársai közül számtalanok, sokat igen sokat, de azért panaszhaug nem lebbent el ajkáról soha . . .

Minden új állomáson, a lakás keresés után, legelső gondja volt kiutakolni, melyik házban laknak fiatal menyecskék vagy a legszebb leányok.

E czélból a bérletgyűjtés fárasztó s nem ritkán arczpirulással járó szerepét rendesen ő vállalta magára; pedig azt tudjuk, mennyi csipös és gnyos megjegyzést kell zsebre tenni, egy bérletet gyűjtő színésznek.

De ő ezzel nem törődött, csakhamar tul tette magát mindezekre, ügyelt is ő a megjegyzésekre; legfőbb törekvése volt czélját elérhetni. Fáradtságát minden tekintetben, — ugy a bérletgyűjtés, mint a szép hölgyek felkutatásában fényes siker koronázta.

Ily módon megismerkedett a város előkelő hölgyeivel kiknek bájos köreiben aztán elfe'edé gondját, bánatát, el talán még azt is, hogy ő csak: s z i n é s z ! Ezt azért írom ritkított betűkkel, mert e szövek, még ma, a XIX. század második felében is, nagy jelentősége van a felvilágosulatlan egyének előtt.

Jöllehet az előítéletek és kasztok óriás épületei nagyjából most már le vannak rombolva, de állanak még átkos romjai; s ki mondhatja meg, hány évtized merül még a semmiség tengerébe, míg a felvilágosodás jötekyu sugarai áthatnak a pokoli sötétségen, hogy megvilágítsák az átkos romokat s eloszlassák a baljóslatu előítéleteket? . . .

No de hagyjuk most e szomoru képet; hisz a színész arról nem tihet, ha némelyek, minden igaz ok nélkül, lenöző kicsinyléssel fordulnak el tőle.

Somhegyi barátunk azon szerencsések közé tartozik, kik csakhamar meg tudják magukat kedveltetni a hölgyekkel; oly meglepő ügyességgel forgolódik körülöttük, mely valóban irigylésre méltó.

Minden nőnek egyformán teszi a szépet; kiünteti mindnyáját, s nem tüntet ki kiválóan egyet sem, s így ha társaságban vagy valamely mulatságon megjelen, egy oldalról sem von magára nehezteletést. E magatartásáért dicsérik is uton, utfélen.

(Folytatása következik.)

ügynek. Első sorban a „Színészeti Közlöny“ főadata és hivatása oda hatni, hogy ez létre jöjjön. Az elvitatlan, hogy a közlöny eddigi működésének, már is tapasztalható üdvös következményeit. S hogy a jövőben is ugyanazt mondassuk róla, szükséges azt anyagi pártolásban részesíteni. Az előfizetési ár oly esékély hogy azt bárki is megvonhatja magától. 1 ft 50 kr. egy negyedévre egy ily tartalomdus lapért nem sok.

Tisztelt igazgató urak, pályatársaim! szóljanak hozzá minél többen a központi iroda és a nyugdíj kérdéséhez, mert minél többen nyilvánítanak nézetüket annál inkább ki fog tűnni annak célszerűsége.

Azon reményben zárom be soraimat, hogy minden jobb érzésű egén, ki pályáját szereti, belátja e lap szükségesség fennállását s pártolni fogja, melyre, — a minden díj nélküli gyors szerződéseket nem is számítva, — oly szükség van, mint a mindennapi kenyérre.

Egy színigazgató.

Színfalak mögül.

Színpadai forrás.

Egyik kisvárosi színpadon nagy látványos előadáshoz készültek. Maga az igazgató egyszerű smind dráma szerző és hős, saját jutalomjátékára készített egy egyszerű drámát ily czimvel: „A Sahara esudái, vagy a puszták fiának nevezetes viszontagságai. Vitézi játék öt szakaszban, táncokkal, énekkel, tableauxokkal, mozgó vadállatokkal tűzokádó hegyekkel és élőforrásokkal.“ Az igazgató jó hirben álló férfiú volt, ki mindazt, a mit a színpadon igért, teljesíteni is szokta s becsülendő furtangossággal megcsinált felkelő napot és elüllyedő várost a maga eszéből. A fenevadak, kikké a puszták fia viaskodik, szépen kitélek a helybeli diákokból; még elefant is jött elő, abba keltő levén dugva, kik közül az egyik a 2. első, másik a 2. hátulsó lábát képviselte, helyesebben talpviselte; a szerezsen bayaderok, kik a puszták fiát álmanban körül táncolják, besuvixolt képű szolgálók voltak; a flamingó szerepét az igazgató házigazdájának golyója czimóberrel befestve játszotta; a tűzokádó hegy torkából rakéták fityirikték az omló tüzet és lávát, és mikor a hó kezd esni a Sahara tepuszáján, az igen szépen lón visszaadva apróra tepett papirosokkal, miket a padlásról szórta le, — no szélnek meg ott volt a lénia.

De semmi sem tanusitá az igazgató leleményességét jobban, mint az „eleven forrás“, mely a föld alól kitor. A puszták fia t. i. miután a puszták esudait részint agyonverte, részint elszaladt előlük, maga is eltévedt a Saharában, mit a homoklak beszórt színpad elethün ábrázolt, s retentőn hirdeté, hogy milyen irtóztató kopár sivatag ez a hortobágyi Sahara; sem enni, sem inni való azon nem találtak, — itt végre megtört erővel, tikkadtan, szomjasan lerogy a földre az az homokra a puszták bus fia s felsóhajt ekként: „Ah Mahomed! tégy értem esudát s nyiss forrást szomjam enyhítésére!“ Erre azonnal felbugygyan egy vastag vizsugár a színpad közepéből, melylyel a hős megenyhítve szomjazó ajkait, így zeng: „Köszönöm ezt neked Mahomed hogy meghallgattál!“

Ezt ugy esínálta ki a furtangos igazgató, hogy fúratott egy lyukat a színpad közepén s az alá odaállított egy dilettáns statista egy menykő nagy kézi feeszkendővel, s a dilettánsnak jól lekére kötötte, hogy a mint a fennebbi szavakat hallja, jó eleve oda tartván a feeszkendő végét a lyukhoz, annak egész hatalmat löjje fel. — A próbákon mindez a leggyönyörűbben sikerült; tánc- és énekrész pompasan ment, a diákok ugy bömböltek, hogy senki se mondta volna, hogy nem igazi oroszlanok, a föld alatti forrás is, amint a végszót hallotta, nem késett megjeleni, s maga Mahomed sem producálhatta volna szebben az artézi kutat a Saharában.

Történt azonban, hogy az előadás folyama alatt a puszták fia elragadtatva a művészi dühös ihlettség által s elevenen képzelve magában, hogy az irtóztató pusztaságnak közepette eltévedt, midőn aléltan lerogyott, ép arra a lyukra talált ülni. hol a forrást a színpad alatt guggoló Mohamed fellövelendő volt, s midőn e helyzetében nagy könyörgöve elrebege: „Oh Mahomed! tégy értem esudát s nyiss forrást szomjam enyhítésére.“ — az alatt álló vizgépelő statista hallván a végszót, nem késett a feeszkendő egész tartalmát az illető nyíláson felküldeni, mire a puszták fia a váratlan hideg víztől kellemetlenül érintve, oda kap mindkét kezével s ekként kiált: „Köszönöm ezt neked Mahomed!“

* * *

— Hogy tetszik az „Elvált férj és feleség“ czimű legjobb vigjátékom? — kérdezi egy író nejtől.

— Azt hinném, hogy ennek tárgya inkább drámái kidolgozást igényelt volna — válaszol az asszony műértői határozottsággal.

— Ugyancsak drámát akartam belőle írni. De e darabban én és te szerepelünk, s a tetőledi elválás gondolata folytonosan oly jó kedvben tartott, hogy akaratom ellenére is vigjáték lett belőle, — szótárolja férj nyomatékkal.

* * *

— Párbeszéd a klubban:

— Találkozunk a G... színházban?

— Mit adnak?

— Egy új darabot. Czime: „Milyeneknek nem kell lenni a nőknek.“

— Ah, ezt ismerem.

— Lehetetlen, hisz ma kerül színre először.

— Igen, de én már másod ízben vagyok nős.

Fővárosi hírek

— A két Patti előadás költsége 16 ezer frank kikerült már az első előadás 10,00 frtnyi bevételéből és a második előadásra az elkelte jegyek árából, a 16,000 frank költségbe be van számítva a 2000 frt is, mely a népszínházi alapnak jutott. Patti Adelina fellepti dija egy-egy estére 5000 frank. Nicolinié 3000 frank. A második előadás már csak félig telt ház előtt ment végbe.

A nemzeti színházban f. hó 1-én volt második vendégszereplése Zimmermann Jozefa kisasszonynak. A bécsi ballettáncosnő a Copelia balletben lépett fel Swanilda szerepében. Könnyű kellemes táncza nagy tetszést aratott. A kedves zenéjű ballettel, Lalla-Roukh opera előzte meg.

— **Blaháné első föllepte.** Nem érdekeltlen megtudni miképen sikerült Blaháné első színadi kísérlete. A kolozsvári M. Polg. szerkesztője egyszer egy társaságban, a hol Blaháné asszony is jelen volt, azon nézetének adott kifejezést, hogy az olyan kiváló tehetségek, mint ő, egyszerre rateremnek a színpadra, mint a csillag az égre. Felelt Blaháné asszony: „Dehogy teremnek! Olyan elől kezdtem biz én, mint akárki. No hiszen gyönyörűen sikerült, mondhatom az én első fölleptem.“ A szülőim Szigeti Imre társulatánál voltak. — Alig cserepedtem fel, szerettem volna fellépni, de komolyan senki sem vett észre. Igen kis lányka voltam. Egyszer aztán elhatároztam magamat, hogy a próbán beállítok a chorista énekelni. Magamra vettem az édesanyám vikerjét, hogy nagyobbak nézzek ki. A próba javában folyt. Egyszer aztán a rendező észrevett a többiek között, s így szólott: — Hát ez a taeskö mit keres itt? Kiállítottak a sorból. Haza küldöttek. Meg voltam bukva! Nem is volt nekem többé az életben ilyen keserű napom!“ Ime, így kezdődött a legnagyobb művészi csillag pályafutása.

Vidéki hírek.

Főlkérjük mindazon tisztelt olvasóinkat, kik lapunkat, ez évben is pártolni óhajják, miszerint előfizetési díjakat kiadóhivatalunkhoz mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy magunkat a nyomtatandó példányok száma iránt kellőleg tájékozassuk. Az előfizetési föltételek lapunk homlokzatán olvashatók. Mai számunkat megküldjük még valamennyi előfizetőnek, jövő számunkat azonban csak azoknak tesszük postára, kik az előfizetési pénzt f. hó 10-ig beküldik.

— **Debreczenben.** Güldenstern és Rozenkranz előadását nagyszámu közönség nézte végig. A darab igen nehezen indul, ugy, hogy a két felvonásban épen semmi nem történik, de a nál jobb volt a 3-ik felvonás. A közönség jól muatott és meg volt elégedve. Ünnepe első napján a híres „Nimische“ egyhangu előadása üres ház előtt folyt le. Karácsony másodnapján „Nagyralató“ czimű színmű adatott telt ház előtt.

— **Győrött.** Szerdán, karácsony előestéjén ősi szokás szerint színelőadás nem volt. Csütörtökön a rég nem adott „Csikós“ népszínmű került színre gyéren látogatott ház előtt. A támlásszéksor és páholyok csak ugy tántogtak az ürességtől. A karzat ezuttal is következetes bühséggel tett kivételt és egészen megtelt. Pénteken „Mátyás diák“ vagy „A czinkotai nagy iteze“, ezen, bár régi, de mindig jó népszínmű adatott igen jeles előadásban, nagyszámu közönség előtt.

— **Egy új magyar operette.** Kolozsvárt még a tel folyamán színre fog kerülni a „Golya király“ czimű új operette, melynek szövegét Kemény Endre, zenéjét b. Bánffy György írta. Az operette, esinos és hatásos zenei részletekben bővelkedik. B. Kemény Endre ezenkívül még egy népszínműben is dolgozik.

— **Hymen.** Aranyossy Gyula, a szatmári szintársulat derék tagja, holnap, hétfőn, tartja esküvőjét Zombori (Arvai) Gizella kisasszonynyal, a szintársulat kedvelt énekesnőjével. Háborítlan boldogságot kívánunk az új házaspárnak! — Este házassági jutalomjátéka lesz a boldog párnak s ez alkalommal előadatik „A kik nem házasodnak“ cz. 5 felvonású vigjáték.

— **Csöka Sándor** színigazgató a pécsi közönség óhajának megfelelően kívánván, társulatának erősítésére két énekesnőt, a Roth nővéreket, Etelt és Amáliát, kik Kassa kedvencei voltak három éven át, szerződtette; első felleptük a „Kis doctor“ operetteben volt. Hisszük, hogy a műértő közönség a színigazgató által hozott áldozatot méltányolva ezírt kárpótolni fogja.

— **Jutalomjátékok Pécsen.** Bérczy Ödön javára hirdetett „Böregér“ cz. operette Alszegegy llon közbejött betegsége miatt elmaradt, helyette „Kisasszony feleségem“ került színre. Jutalmazott babérkoszorúval lepték meg tisztelői. — Decz. 30-án volt Vredress Gyula jutalomjátéka. Előadatot „Az örültek háza Dijonban“ cz. hatásos színmű. A sikerről még nem értesültünk. Csókáné „Nagyralató“ cz. színművet választá jutalomjátékául.

— **A győri színpártoló-egylet** meleg hangu felhívást intézett m. hó végén a művelt közönséghez, melynek már is szép eredménye van, a menyinyben a legujabban nyitott bérletre mint örömmel értesülünk, nagy számmal jelentkeznek a bérlok.

— **Székesfehérvárrt** vasárnap ismételve „Nótás Kata“ népszínmű adatott szép közönség előtt. A darabban előforduló dalok a második előadásnál határozottabb tetszést arattak, mint az elsőben. A tetszésben kiváló rész jutott a „Szegény Mari“ néprománecznak. Hétfőn kevés számu közönség nézte a „Danischeffek“ cz. színmű jeles előadását. Keddre ki volt tüzve Siposné jutalmául „Iona a havasi bolond.“

— **Vidéki előfizetőink a mai számmal megrendelések megújítására, rányomott czimünkkel kitöltött postautalványt vesznek.**

— **Helyreigazítás.** Mult számunkban Pálma y Ilka szerződötésére vonatkozó hírnkéből a szedő ügytelenség folytán, két sor, a bajai újdonságunkba csuszott be, mért is az egész újdonságot újra közöljük:

— **Palmay Ilka** ismét a népszínházhoz szerződött 5000 frt évi fizetéssel jan. 1-től kezdve. Helyét azonban aligha elfoglalhatja, mivel a kolozsvári színház igazgatósága, a nevezett énekesnő indokait nem tartja elfogadhatóknak s erősen ragaszkodik a szerződéshez.

— **Beküldetett.** A Philipovics István jubileumára kibocsátott „Gyűjtő izek“ beküldését, legkésőbb január 10-ig tisztelettel kéri a bizottság nevében Ditrói Mór, az aradi szintárs tagja.

— **„Nótás Kata“** ugyancsak hódít dalaival országszerte. Az igazgatók sietnek megzerezni, ugy látszik jó cassa-darab. Keeskeméten decz 25-én került színre először, a felemelt helyárak daczára telt ház előtt. A darab határozott tetszést aratott. — Kövesi Sarolta „Völgy lilomá“-t vette jutalomjátékául.

— **Szabadkán** Benedek József, a budapesti nemzeti színház tagjának vendégfelleptéül Molliere 5 felvonású vigjátékát „A fősvény“-t adták elő. A közönség zajos tapssal jutalmazta a vendégművész játékát. A többi szereplők is egy-egy jokkal felebb emelkedtek játékukban s a levonandók levonásával dícséretet érdemelnek.

— **A szabadkai színház** volt igazgatói névsoraauk összeállithatása czéljából felkeretnek mindazok, kik néltán régi színpalok, vagy valami biztos adatok birtokában vannak, sziveskedjenek a „Szabadkai Ellenőr“ szerkesztőségéhez beküldeni, hogy biztos tudomások vagy adataik szerint melyik évben melyik igazgató működött. Az időtartam 1854-től—1870-ig terjed.

— **Baján,** karácson első napjára hirdetett színi előadás, melynek tiszta jövedelme a bajai színház-alap javára lett volna fordítandó, közönség hiányában megtartható nem volt. — Pénteken „A pók vagy a szegedi menyecske“ adatott. Jakabné Katicza asszony jutalmára „Egy könnyelmű leány“ került színre zsúfolásig telt ház előtt. A jutalmazandó számos tapssal és kihívásban rész-sült és két igen szép koszorút kapott. — Szabó Károlyné Kis Róza asszonynak, a társulat egyik szorgalmas tagjának január 3-án volt jutalomjátéka, mely alkalommal a „Valburg éje“ czimű látványos színmű hozatott színre.

— **Aradi Gerő** szintársulatának Szegeden igen rosszul megy a dolga. A közönség semmi pártfogásban sem részesíti. A mult héten a társulat egy megbizottja H.-M.-Vásárhelyt járt a terem kibérelhetésének megtudása végett, mert Aradi ur vissza óhaját térti oda. Valóban csodálkozunk kell a szegedi közönségen, hogy ily rideg közönyt tanusit a színiügy iránt.

— **Molnar György,** a kolozsvári színház művezetőjének ez állásáról való lemondását, elfogadta az igazgatóság.

— **Kassán** „Fourchambout család“ telt ház előtt került színre: Kreesambnyi Sarolta játszotta, Fourchamboutné Fourchambout Dálnoky, Leo-

